ARKÆOLOGISK FORUM

48 · 2023

INDHOLD · 48 · 2023

Citizen science og arkæologi 4
Emma Illum

"Den lange vikingetid" 16
– et forskningsperspektiv på yngre jernalder og lidt til
Jens Ulriksen

Klimaændringer og bevaring af den arkæologiske kulturarv 28
– har vi en plan?
Jørgen Hollesen

Professionel arkæologi, alternative stemmer og kulturel bæredygtighed 40
Sebastian Gerberg Høstrup

Asterix og den romerske legionær 52
Det franske tegnede nationalepos læst med en arkæologs briller
Thyge C. Bro

*) Peer reviewed

Professionel arkæologi, alternative stemmer og kulturel bæredygtighed

Sebastian Gerberg Høstrup

Abstract

Professional archaeology, alternative voices and cultural sustainability

Alternative viewpoints regarding our past are continuously having an impact on public understanding. Public attraction coupled with their incommensurability in relation to current scientific paradigms has led to a widespread disliking of them among archaeologists. A lack of functioning forms of involvement has led to a stalemate and archaeology finds itself in an awkward position regarding the many alternative voices, which find their way to the public. Previous forms of engagement are questioned, and from the theoretical perspectives of epistemological anarchism and democratic relativism a series of rationales behind facilitating new methods with which archaeology can recommence engaging withthe phenomenon are presented. They emphasize a broad collaborative effort, a positive discourse and public inclusion.

Introduktion

Måske mere end nogensinde før befinder vi os i en tid, hvor fiktion og fakta er i forhandling med hinanden. Dette gør sig også gældende i arkæologiens verden, og allermest i dens forhold til offentligheden. Arkæologien har ofte tjent som et fundament for fortællinger, som har tiltrukket stor offentlig opmærksomhed. Her mener jeg ikke museumsudstillinger eller faglitterære værker, men romaner, fjernsyn og YouTube-videoer omhandlende alt fra sunkne kontinenter og forsvundne forhistoriske civilisationer, til rumvæsner og Noahs ark. Langt de fleste arkæologer anser disse perspektiver som værende for langt væk fra reel arkæologisk virkelighed, og vil oftest mene, at de ikke er værd at beskæftige sig med. Inddragelsen af arkæologi i tilblivelsen af disse – ofte populære narrativer – har haft den effekt, at faget fanges som en lus imellem to negle. I et offentligt perspektiv kan professionelle arkæologer gå hen og blive opfattet som dogmatiske eller undertrykkende, hvis de udtaler sig negativt om alternative stemmer eller alternative narrativer (Fagan 2006:32). Ud fra et fagligt perspektiv kan en arkæolog til gengæld opleve at blive opfattet som for medgivende eller useriøs, hvis personen støtter sådanne alternative perspektiver. Men hvordan kan vi så tilgå emnet?

På den ene side burde arkæologien jo fremme forståelse og indsigt i fortiden ud fra et videnskabeligt begrundet perspektiv. På den anden side har arkæologien også et behov for at kunne opstille fortællinger om en virkelighed som vi, på baggrund af de materielle levns fragmenterede natur, ikke har muligheden for at kunne gengive uden at inddrage en betragtelig mængde subjektivitet eller kunstnerisk frihed. Men hvor går grænsen i dette samspil mellem virkelighed og fantasi? Mellem fakta og fiktion? Mellem den professionelle arkæologi og de alternative stemmer? Og kan der overhovedet tales om et klart afgrænset forhold mellem professionel og alternativ arkæologi? Inden for begge områder eksisterer der rigeligt med interne uenigheder, som kan siges at være paradigmatisk uforenelige, om end nogle mere uforenelige end andre. Dertil kommer fuparkæologi, hvor arkæologer bevidst har forfalsket forskning eller manipuleret data, som blandt andet er behandlet af Joseph Weiner (2003) og Adolf Rieth (1967). Her forlader man det alternative og bevæger sig mod det videnskabeligt uredelige.

Skellet mellem professionel og alternativ arkæologi kan være svært at identificere for offentligheden. Mange vil måske opleve skellet ud fra, hvad der opfattes som sandt og falsk. Som vi skal kigge nærmere på senere, bliver sådanne absolutte begreber dog problematiske, når det kommer til formidlingen af viden. Måske er der – alternativ og professionel arkæologi imellem – i højere grad tale om en opdeling, med baggrund i vores nuværende paradigme for hvad der kan være sandt, og hvad der ikke kan. Vores forståelse af verden og de store kulturhistoriske fortællinger, som menneskets vej fra aber til Homo sapiens og

fra jæger-samlere til bønder, tillader simpelthen ikke eksistensen af en højcivilisation for 15.000 år siden, eller at rumvæsener var involveret i pyramiderne. Hvor grænsen går mellem alternative fortolkninger, bevidste fupnumre og professionel arkæologi, kan som sagt være svært at gennemskue. Et godt eksempel gør sig måske gældende vedrørende det planlagte vikingemuseum, Borgring Oplevelsescenter ved Køge, som det er lykkedes at indhente i alt 50,1 mio. kr. til via en række fonde, Museum Sydøstdanmark og Køge Kommune. I forbindelse med designet af udstillingerne, som skal tilknyttes oplevelsescentret, har man valgt at inddrage Jim Lyngvild, en asatroende, som har sin baggrund i modeverdenen og reality-TV. Lyngvilds arbejde inden for arkæologisk formidling er, fra faglige kredse, tidligere blevet kritiseret for at skabe fortolkninger, der lægger vægt på den æstetiske wauw-faktor frem for det faktiske arkæologiske kildemateriale. Når *"arkæologer og museumsfolk har kappedes om at advare mod samarbejdet"* (Sindbæk 2018), kan det derfor vække undren, at man endnu engang har inddraget en person som Lyngvild i det store nye sats inden for kulturhistorisk formidling, som forventes at skulle stå klart i foråret 2025. At det netop er vikingetiden, som er omdrejningspunktet for projektet, og det betragtelige beløb på 50 mio. kr., kommer nok ikke bag på nogen. Den kommercielle brug af netop denne tidsperiode, har længe været en fast bestanddel inden for dansk kulturhistorisk formidling. Den kommercielle eksponering af vikingerne har ligeledes ofte givet anledning til inspiration, som rækker ud over det, der kan understøttes af de arkæologiske levn. Populariteten af Tv-serier som *Vikings* og *The Last Kingdom*, er gode eksempler på dette, såvel som brugen af vikinger i militær hvervepropaganda som vi bevidnede under anden verdenskrig, eksempelvis med oprettelsen af 5. SS-Panzerdivision Wiking (Fosten & Marion 1971:20). Modsat Lyngvilds kritikere, er der også de, som anser hans bidrag som værende positive for den offentlige interesse omkring landets kulturarv. Da Rane Willerslev tiltrådte som direktør for Nationalmuseet i 2017, blev han i flere medier citeret for at ville *"gøre museet mere kommercielt"* (Sindbæk 2018). Lyngvild blev i den forbindelse inddraget med det formål at lave en *"nyfortolkning af vores eksisterende udstilling om vikingetiden"*. Eksemplet med Lyngvilds involvering i Borgring Oplevelsescenter skal ikke tjene til at ringeagte projektet, men derimod henlede opmærksomheden på en mulig tendens inden for præsentationen af kulturhistorien. En tendens, som kunne vidne om, at den kulturhistoriske formidling i stigende grad er afhængig af at skulle markedsføre sig på bekostning af fagligheden. Er det fup, professionelt, alternativt eller en blanding af de tre?

Hvis man ser på udviklingen af besøgstallene ved de statsstøttede museer, fremgår det, at de hovedsageligt har bevæget sig i én retning (fig. 1). Der sker dog en nedadgående udvikling i forbindelse med Covid-19 pandemien, som der skal tages forbehold for. I en artikel fra 2019 stiller freelancejournalist ved Magisterbladet, William Leerbeck Meyer, et interessant spørgsmål vedrørende denne udvikling, og ved de tiltag museerne kan have taget i brug for at opnå

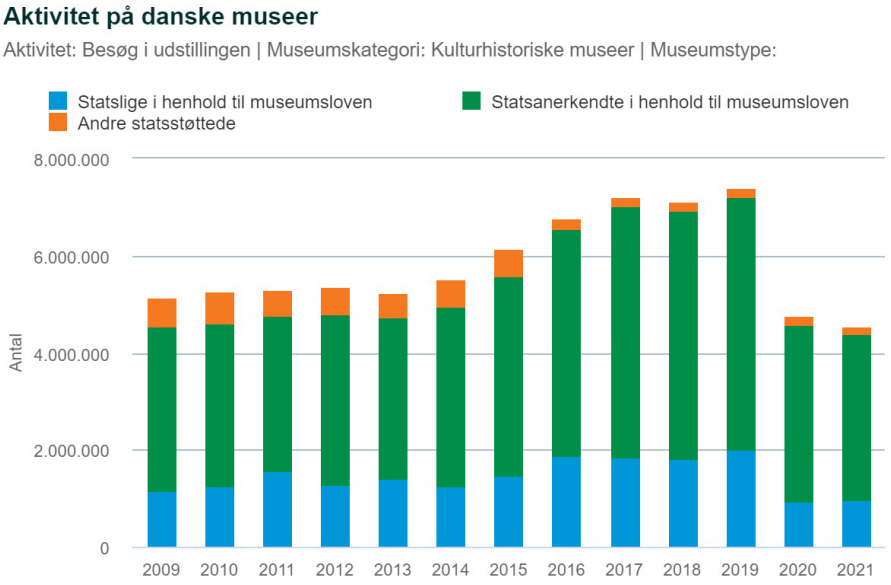

Fig. 1: Udviklingen af besøgstallene ved de danske statslige, statsstøttede og statsanerkendte museer. Grafik: Sebastian Gerberg Høstrup, baseret på Meyer 2019 med data fra Statistikbanken.dk.

den (Meyer 2019). Omdrejningspunktet for artiklen er, hvorvidt museerne er ved at udvikle sig til forlystelsesparker, der tivoliseres i et forsøg på at tiltrække offentlighedens opmærksomhed. Forholdet mellem professionel arkæologi og de alternative stemmer, tager ud fra denne betragtning en interessant drejning. Hvis den kulturhistoriske formidling af fortiden kan blive iført nye klæder, og nyfortolkes via en åbenlys nedgradering af fagligheden, hvor går grænserne så for, hvad arkæologien kan beskæftige sig med? På den ene side må man forvente, at arkæologer og museumsfolk ønsker at opleve den fremgang som besøgstallene vidner om (fig. 1), men det må også formodes, at sådan en udvikling skal ske på baggrund af en faktuel og videnskabeligt sund baggrund. Hvor skal arkæologien søge at placere sig i forhold til en øget interesse for fortiden, hvis denne interesse ikke kan forbindes til hvad man, inden for faget, traditionelt har anset for værende "rigtig arkæologi"? Hvad kan overhovedet siges at være "videnskabeligt sundt"? Hvordan forsvares faglighed og professionalisme i et fag, hvor den kulturhistoriske fortælling ofte er et produkt af en sammensmeltning mellem fakta og fiktion? De store kulturhistoriske fortællinger kan ikke præsenteres i form af eksakt viden, men udsættes derimod ofte for gennemgribende omskrivninger. I 1950'erne var det i arkæologiske kredse eksempelvis en udbredt teori, at Stonehenge var bygget af et bronzealderfolk fra Middelhavsområdet (Barret 2019). Også i nyere tid finder disse omskrivninger sted, som det eksempelvis er tilfældet med teorien om befolkningen af Amerika. Så sent som i 2012 blev

det af Eske Willerslev erklæret, at det sidste søm var slået i ligkisten vedrørende "Clovis first"-teorien, efter at have påvist, at mennesker var tilstede i Amerika før Clovisfolket (Gilbert et al. 2008). En teori, som er blevet hårdnakket fremført siden 1932. I forbindelse med udviklinger som disse, giver det mening at overveje begrebet "demokratisk relativisme" (Feyerabend 1980; Holtorf 2000) i relation til mulighederne for arkæologisk formidling. I sin kerne går demokratisk relativisme ud på, at alle tankegange og måder at forstå verden på, har lige krav på at eksistere. Den østrigske videnskabsfilosof Paul Feyerabend (1924-1994) fremførte teorien om "epistemologisk anarkisme" (Feyerabend 1975), hvori han stiller kritiske spørgsmål til moderne vestlig videnskab. Feyerabend skriver, at der grundlæggende er store problemer forbundet med begreber som objektivitet, sandhed og fornuft, og at videnskabens fremdrift, hvis baseret på universelle regler, er urealistisk og endda skadelig for videnskaben selv. Et andet interessant perspektiv fra Feyerabend (1984) er, at videnskab, ligesom kunst, ikke kan bedømmes ud fra en enkelt virkelighed, siden enhver viden om denne virkelighed vil være direkte afhængig af det pågældende paradigme. Det er ud fra denne forståelse, at demokratisk relativisme legitimeres. I lyset af dette perspektiv kan det være værd at stille spørgsmålet om arkæologien kigger ind i en tid, hvor faget i højere grad skal være bevidst om forskellen på viden og sandhed i formidlingen af forhistorien? Hvis man erkender, at viden kun er et produkt af det herskende paradigme, kan det være problematisk at formidle et begreb som sandhed. Sådan en diskurs åbner imidlertid dørene for et interessant perspektiv angående mulighederne for formidling i relation til de alternative stemmer. Kan den professionelle arkæologi søge at tage kontrol med narrativer og verdenssyn, på trods af at den ikke nødvendigvis er enig i konklusionerne? (fig. 2)

"*... different groups of people may value the same resources for very different reasons (...) In essence, sustainability recognizes that there can be more than one version of ´truth´, and tries to harness and reconcile differing perceptions, recognizing in particular that the authority of the state should not automatically take precedence over local perceptions of local environments.*" (Thomas 2004:195).

Kunne man forestille sig en statsstøttet arkæologi, som forsøger at kontekstualisere de alternative narrativer for offentligheden, i stedet for at føre en negativ diskurs eller at ignorere dem? Vi, der har fået arkæologisk uddannelse, er ofte blevet mindet om vigtigheden af kontekst – også i mere end én forstand. Hvad hvis den professionelle arkæologi kunne tilgå de alternative teorier ud fra princippet om at placere dem i en kontekst? Kunne det så blive acceptabelt at arbejde – ja, endda samarbejde – med nogle af de mere alternative indskydelser omkring vores forhistorie? I sidste ende skal vi i arkæologien tage stilling til, om vi bør genoverveje vores forhold til de alternative stemmer, vores forudsætninger for at gøre det samt hvad vi kan håbe på at opnå med det.

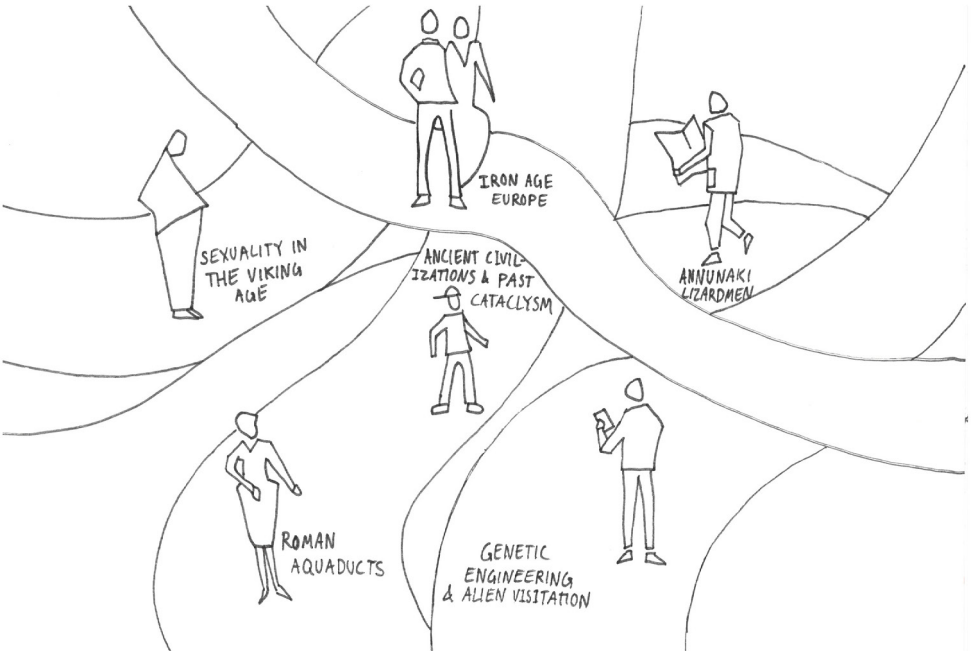

Fig. 2: På opdagelse i den alternative og diverse kulturhistorie, ud fra princippet om demokratisk relativisme i den museale formidling. Illustration: Josephine Felletoft, efter forlæg af Sebastian Gerberg Høstrup.

Tidligere perspektiver

Der har længe eksisteret en akademisk tilbageholdenhed over for et professionelt engagement i alternative synspunkter omkring fortiden – specielt hvis dette engagement skulle være positivt. I mange henseender gør denne tilbageholdenhed sig stadig gældende i dag. Det er som oftest kommet til udtryk i en frygt for, at enhver form for engagement i de alternative stemmer ville føre til, at deres narrativer ville få tildelt mere opmærksomhed, end de fortjente ud fra et videnskabeligt synspunkt (Stiebing 1995:8). Det kunne dog tyde på, at denne form for engagement, eller mangel på samme, har haft den effekt, at de alternative stemmers standpunkter er blevet styrket i offentligheden. Dette kan skyldes en diskurs, der er blevet ført mod mainstreamarkæologien, som fortæller, at manglen på et professionelt engagement skyldes, at arkæologer ikke er i stand til at diskreditere alternative teorier (Cole 1980:24; Stiebing 1995:8). En anden tilgang er at tale de alternative synspunkter ned (Jordan 1981; Williams 1991; Williams 1995; Harrold et al. 1995; Levitt 2006). Der skete også ofte en sammenkædning eller sammenligning mellem alternativ arkæologi og fup-arkæologi, som når individer bevidst forfalsker beviser og forskning. Det var først i 2005, at betegnelsen alternativ arkæologi blev introduceret (Schadla-Hall 2005). Dette var et forsøg på netop at adskille de to typer af ikke-accepteret arkæologi fra hinanden, og det var en vigtig udvikling i forhold til at kunne arbejde med det al-

ternative. Den negativt stemte diskurs, som blev rettet mod alternative stemmer, viste sig dog at bibringe dem sympati blandt dele af offentligheden, der nu kunne opfatte dem som "arkæologiens underdogs" i et modsætningsforhold til en dogmatisk videnskab (Høstrup 2021:7). Når professionelle arkæologer står over for de alternative arkæologier, ruller mange med øjnene, trækker lidt på skuldrene, men ved derefter ikke helt, hvad der bør stilles op. I en iver efter at komme de alternative stemmer til livs, glemte man måske, at man i samme omgang fastholdt en retning, som viste sig at være skadelig for forholdet til de dele af offentligheden, som anså de alternative teorier for at være interessante. Sådan en tilgang kan resultere i, at man medvirker til polarisering, når man i stedet kunne opfordre til debat og nuancering. Jeg tror, det er vigtigt, at vi, som professionelle arkæologer, er i stand til at kunne imødekomme den interesse, der er til stede blandt dele af offentligheden. De alternative stemmer har en offentlig tilstedeværelse, som professionel arkæologi har haft svært ved at matche. Sjældent bevæger vi os ud i at tiltale og imødegå offentligheden ligeså direkte, som det ofte opleves med de alternative fortalere. At vi i stigende grad konfronteres med, at tidligere metoder ikke har haft den ønskede effekt, efterlader os derfor med nogle spørgsmål om hvilke former for engagement den professionelle arkæologi bør overveje i forhold til de alternative stemmer. Hvis det ikke har hjulpet at forsøge at gøre dem til grin, og at det ingen vegne fører at ignorere dem, så står spørgsmålet tilbage, hvordan arkæologien nu skal forsøge at forholde sig til deres tilstedeværelse. Kan man gøre det på en facon, der ikke bare kommer den professionelle arkæologi til gode, men også den offentlighed, som det er vores opgave at tage i hånden, når den går på opdagelse i fortiden?

Hvad er behovet?

I en tid hvor stadig flere stemmer, som udtaler sig om fortiden, finder vej til stadig flere ører, bør arkæologerne overveje, hvordan vi styrker vores position, i forhold til at forblive en autoritet i den offentlige meningsdannelse. At opnå dette kan vise sig at være forbundet med flere problematikker. Der hersker en tendens, hvori offentlighedens forhold til autoriteter i store træk bærer præg af mistillid, skepsis og kynisme – også i arkæologiens verden (Thomas 2004). Denne virkelighed afføder et behov hos arkæologien for at søge indflydelse på den offentlige meningsdannelse, men at gøre dette uden at fremstå som en elitær og belærende autoritet, hvor der ikke er plads til de alternative stemmer. Arkæologien skal derfor være i stand til at imødegå den udbredte interesse for de alternative teorier, som er at finde i offentligheden. For at kunne gøre dette, er de professionelle arkæologer nødt til at opnå en mere nuanceret forståelse af den offentlige interesse heri. Både hvorfor alternative stemmer opnår så stor tilslutning, og også, helt lavpraktisk, hvad de advokerer for, og på hvilken baggrund det gøres. Til det formål kræves en større generel bevidsthed om nogle emner, som historisk set har gjort professionelle arkæologer utilpasse at involvere sig i. Hvad enten det er Atlantis, druider, rumvæsner eller øglemennesker, så skal vi

være bedre rustet til at kunne gå i dialog med offentligheden. Ved at udvise en parathed til at engagere sig i alternative forståelser af fortiden, og at gøre det uden at møde disse med en nedladende tone, kunne placere os i en gunstig position i relation til at styrke vores indflydelse på den offentlige meningsdannelse, men uden at denne indflydelse tager en dikterende eller autoritær form. Dernæst skal vi stole på, at vi er i stand til at skabe offentlig tilslutning til det, vi anser for videnskabeligt rationelt. Før vi kan påvirke, skal vi dog først være i stand til at inddrage. Det kunne være en god idé at inddrage offentligheden i kommende debatter og uenigheder om fortiden. Hvis vi ikke bare ønsker at nå de segmenter af offentligheden, som har stor tiltro til os, men også de dele af den, som betragter vores narrativer med skepsis, bliver vi først nødt til at sørge for at udvikle et kulturelt miljø, hvori vi kan komme i kontakt med dem. Det forekommer derfor som en nødvendighed, at vi arkæologer skal turde imødekomme den store diversitet af interesser i fortiden og turde at indføre diskurser, der møder dem med "interessant" i stedet for "latterligt" og "usandsynligt" i stedet for "åndsvagt". Et andet behov, der skal imødekommes, gør sig gældende i forbindelse med selve muligheden for offentlig inklusion. Dette skal vurderes i relation til hvordan arkæologi, ja videnskab helt generelt, bliver tilgængeliggjort for offentligheden – eller hvordan den ikke gør det. Mange arkæologiske emner er i deres natur svære at begribe og endnu sværere at kommunikere. Det betyder også, at de er særligt svære at forstå, hvis man ikke har gennemgået en uddannelse, der har til formål at muliggøre forståelsen af den. Som andre før har pointeret (Stiebing 1995:8), må arkæologer være klar over behovet for at formidle, ikke bare hvad vi mener at vide om fortiden, men også hvorfor vi mener at vide det, således at offentligheden har et bedre udgangspunkt for at kunne tage kritisk stilling til fortiden og diskutere den.

Vejen frem

I sidste ende centrerer de store spørgsmål sig om, hvad vi skal stille op, og hvordan vi skal bære os ad med at gøre det. Udover at en lang række interessenter skal tages i betragtning (museerne, offentligheden, den professionelle arkæologi, alternative fortalere), så skal der besvares en lang række spørgsmål vedrørende validitet, professionel integritet og kulturel bæredygtighed. Ingen af disse problematikker er mindre udfordringer. På trods af mange usikkerheder er der trods alt nogle elementer i en problemløsning, der er mere nødvendige end andre. Som udgangspunkt bør den professionelle arkæologi gøre sig mere bekendt med fænomenet, der udgør de alternative arkæologier og deres stemmer. Dernæst bør en langt større del af arkæologiens professionelle miljø være villige til ikke alene at acceptere, at de alternative stemmer er kommet for at blive, men også at acceptere, at vi bliver nødt til at engagere os i deres synspunkter oftere, og med et udgangspunkt i at tilgå dem med større forståelse og en oprigtig interesse. Det er vigtigt at understrege, at disse tiltag kan gøres uden at afgive retten til at være stærkt uenig. Hvis vi ønsker at se en forandring fra polarisering

og tabu, så burde det være os som tager de første skridt mod at akkommodere sådan en forandring. Skulle arkæologien formå at gøre det rigtigt, så kunne sådanne tiltag se et giftigt forhold begynde at kurere sig selv. Et andet centralt behov er, at vi skal sikre os, at vores engagement i de alternative synspunkter implementeres med et fokus på offentlig årvågenhed og imødekommenhed. At behandle problematikkerne internt i faget og at udgive artikler, som kun har til formål at nå andre fagfæller, vil kun få os et stykke af vejen. Når vi orienterer vores arbejde mod offentlig inklusion, bør vi være opmærksomme på behovet for at forbedre vores udgangspunkt for at kunne formidle det. Arbejdet bør derfor gå i en retning, der faciliterer begivenheder og kulturelle tilbud, som har offentlig inklusion til hensigt. Der bør afholdes offentlige arrangementer og debatter, produceres fjernsyn, podcasts og arrangeres helhjertede museumsudstillinger, men med en positiv, nysgerrig og undersøgende diskurs. Alt sammen med den hensigt at nå, guide og imødekomme offentligheden, såvel som de alternative stemmer, hvis idéer de finder interessante og værd at diskutere. I stedet for, som Meyer (2019) formulerede det, at tivolisere de kulturhistoriske institutioner, som har til opgave at formidle fortiden, så kunne vi måske gå til opgaven på en anden måde. Måske er vi i en tid hvor museerne skal opleves som restauranter, og hvor de besøgende tager form af sultne gæster. I stedet for at servere en standard treretters menu, kunne arkæologien præsentere en buffet af "retter", der kan vælges imellem. Måske kunne arkæologien, og den kulturhistorie den har til opgave at repræsentere, komme til at opleve en betragtelig tilstrømning af besøgende, måske med en langt større diversitet end hidtil. Der er intet, der afholder os fra at foreslå, hvad vi opfatter som den "bedste ret på menuen" – en menu, som under alle omstændigheder vil komme til at ændre sig – men det bør måske ikke stoppe os fra at være i stand til at tilbyde andre former for kulturhistorisk cuisine (fig. 2). Det er dog essentielt, at de ledsages af en kontekst. Som det ofte gør sig gældende i arkæologiens verden, så er det nemlig konteksten, som betyder noget, og i sidste ende er det altså, hvordan vi vælger at "servere" de alternative teorier, som er udslagsgørende for, hvorvidt vi kan tillade os at gøre det. Man kan vel sagtens formidle en teori og hvad dens konklusioner bygger på, uden nødvendigvis at tilslutte sig den. Man må også spørge, hvad arkæologien egentlig vil opnå igennem den offentlige formidling. Få museumsgæster har den eksakt samme oplevelse, når de besøger museet. Betyder det så, at der er nogen som oplever "forkert", når de går igennem en udstilling? Hver gæst tager sin egne unikke oplevelse med hjem – om den så er positiv eller negativ, – gør sig tanker i forbindelse med den oplevelse, og har måske endda hele samtaler baseret på den. Kunne der ikke være værdi i at favne så bredt, som arbejdet med de alternative arkæologier tillader?

De indtryk arkæologien kan præsentere for offentligheden, og de interaktioner, som finder sted individer imellem, når emnet er rumvæsner, forhistoriske højcivilisationer, druider, bigfoot eller sunkne kontinenter, er måske alene værdi og

begrundelse nok til at beskæftige sig med emnet. Det er sundt at tale om store ting, og måske især når man er uenig i dem eller ikke begriber dem. Man bliver bedre til at argumentere for egne overbevisninger, og man bliver præsenteret for andres synspunkter. Dette er dog kun tilfældet så længe, at interaktionerne finder sted i et positivt og sundt miljø. Uenighed skal erstatte polarisering, distancering må vige for imødekommenhed og involvering, og åbne sind skal afløse dogmatiske. Vi, der beskæftiger os med arkæologien, har også godt af at blive tvunget til at forholde os til, hvorfor man mener noget er fornuftig viden, og hvorfor man mener noget andet ikke er det. I arbejdet med teorier og narrativer, som man er uenige i, tvinges man til at kigge nærmere på de fortolkninger som man støtter sig til. Arkæologien skal være bedre til at servere et større udvalg af oplevelser, baseret på de alternative arkæologier, stole på, at den kan formå at formidle dem korrekt, og så lade offentligheden få det ud af det, som de nu engang vil. Det første punkt på dagsordenen er, at arkæologien tilskynder til en generel accept af interaktionen med de alternative arkæologier. Hvis vi ikke ankommer til et punkt, hvor arkæologien trygt kan arbejde med problematikkerne, så står det tilbage som nær umuligt at finde løsninger på dem, og desto længere går der, før arkæologien kan imødekomme offentlighedens nysgerrighed på de alternative stemmer.

Referencer

Barrett, J., & M.J. Boyd 2019: *From Stonehenge to Mycenae: the challenges of archaeological interpretation*. Bloomsbury Publishing.

Cole, J.R. 1980: Cult archaeology and unscientific method and theory. I: M.B. Schiffer (red.): *Advances in archaeological method and theory*, vol. 3. Academic Press, New York, 1-33.

Fagan, G.G. (red.) 2006: *Archaeological Fantasies: How pseudoarchaeology misrepresents the past and misleads the public*. Routledge, London.

Feyerabend, P. 1975: ´Science´. The myth and its role in society. *Inquiry*, 18 (2), 167-181.

Feyerabend, P. 1980: Democracy, elitism, and scientific method. *Inquiry*, 23 (1), 3-18.

Feyerabend, P. 1984: *Wissenschaft als kunst*. Suhrkamp Verlag, Frankfurt/M.

Fosten, D.S.V. & R.J. Marion 1971: *Waffen-SS: Its Uniforms, Insignia and Equipment, 1939-1945*. Almark Publications, London.

Gerberg, S.H. 2021: *The past after tomorrow: Towards facilitating an alternative sustainability for professional archaeology in the 21st century*. Upubliceret speciale. Arkæologi, Aarhus University.

Gilbert, M.T.P., D.L. Jenkins, A. Gotherstrom, N. Naveran, J.J. Sanchez, M. Hofreiter, ... & E. Willerslev 2008: DNA from pre-Clovis human coprolites in Oregon, North America. *Science*, 320 (5877), 786-789.

Harrold, F.B., R.A. Eve, & G.C.D. Goede 1995: Cult archaeology and creationism in the 1990s and beyond. I: F.B. Harrold & R.A. Eve (red.): *Cult archaeology and creationism: Understanding pseudoscientific beliefs about the past*. University of Iowa Press, Iowa City, 152-175.

Holtorf, C. 2000: Paul Feyerabend; towards a democratic relativism in archaeology. I: C. Holtorf & H. Karlsson (red.): Philosophy and *Archaeological Practice: perspectives for the 21st Century*. Bricoleur Press, Göteborg, 241-259.

Jordan, P. 1981: Archaeology and television. I: J.D. Evans, B. Cunliffe and C. Renfrew (eds.): *Antiguity and Man. Essays in Honour of Glyn Daniel*. Thames and Hudson, London, 207-213.

Københavns Universitet, Statens Naturhistoriske Museum 2012: De amerikanske historiebøger skal skrives om. https://snm.ku.dk/snmnyheder/alle_nyheder/2012/2012.7/clovis_eske/ (Tilgået 04.03.2023).

Levitt, N. 2006: The Colonization of the Past and the Pedagogy of the Future. I: G.G. Fagan (red.): *Archaeological Fantasies: How pseudoarchaeology misrepresents the past and misleads the public*. Routledge, London, 259-285.

Meyer, W.L. 2019: Er museerne ved at udvikle sig til forlystelsesparker? https://www.akademikerbladet.dk/magasinet/2019/magisterbladet-nr-3-2019/er-museerne-ved-at-udvikle-sig-til-forlystelsesparker (Tilgået 28.02.2023).

Rieth, A. 1967: *Vorzeit gefälscht*. Wasmuth.

Thomas, R.M. 2004: Archaeology and authority in England. I: N. Merriman (red.): *Public Archaeology*. Routledge, London, 191-202.

Schadla-Hall, T. 2004: The comforts of unreason: the importance and relevance of alternative archaeology. I: N. Merriman (red.): *Public Archaeology*. Routledge, London, 269-285.

Sindbæk, S. 2018: Arkæolog: Jim Lyngvilds vikingeudstilling er flot, men præget af historieløs udklædningsleg. https://videnskab.dk/kultur-samfund/arkaeolog-jim-lyngvilds-vikingeudstilling-er-flot-men-praeget-af-historieloes (Tilgået 28.02.2023).

Stiebing Jr, W.H. 1995: The nature and dangers of cult archaeology. I: F.B. Harrold & R.A. Eve (red.): *Cult archaeology and*

creationism: understanding pseudoscientific beliefs about the past. University of Iowa Press, Iowa City, 1-11.

Weiner, J.S. 2003: *The Piltdown Forgery: with a new introduction and afterword by Chris Stringer*. Oxford University Press, Oxford.

Williams, S. 1991: *Fantastic archaeology: The wild side of North American prehistory*. University of Pennsylvania Press, Philadelphia.

Williams, S. 1995: Fantastic Archaeology: What Should We Do About It? I: F.B. Harold & R.A. Eve (red.): *Cult archaeology & Creationism: understanding pseudoscientific beliefs about the past*. University of Iowa Press, Iowa City, 124-133.

Forfatteroplysninger:
Sebastian Gerberg Høstrup, cand. mag. i arkæologi. Projektansat ved Museum Lolland-Falster
Forfatteren kan kontaktes på:
gerberg94@gmail.com

ARKÆOLOGISK FORUM

Redaktion
Anna Beck (ansvarshavende redaktør)
Jette Rostock
Kamilla Ramsøe Majland
Mette Palm
Ole Thirup Kastholm
Signe Lützau Pedersen

© Forfatterne og Arkæologisk Forum
Artikler, indlæg og billeder må ikke gengives i nogen form uden skriftlig tilladelse fra redaktionen eller forfatterne.

Skriv til Arkæologisk Forum
Arkæologisk Forum modtager gerne bidrag. Kontakt redaktion@archaeology.dk

Peer review
Artikler, som indeholder forskningsbidrag, bliver som udgangspunkt peer reviewed.

Abonnement
Oplysninger om abonnement eller medlemskab af FaF findes på www.archaeology.dk

Forsideillustration
Billederne stammer fra dette nummer side 11, 22 og 34.

Udgiver
Arkæologisk Forum udgives af FaF – Foreningen af Fagarkæologer

Grafisk tilrettelægning
Bente Stensen Christensen, girafisk.dk

Tryk
Stibo Complete
Oplag 210 stk.

ISSN 1399-5545

FSC
www.fsc.org
MIX
Papir | Støtter ansvarligt skovbrug
FSC® C012075

SVANEMÆRKET
Tryksag
5041 0004

Foreningen af Fagarkæologer
faf@archaeology.dk
www.archaeology.dk

Arkæologisk Forum er et fagligt tidsskrift, der har til formål at bidrage aktivt til fagets udvikling og fremtid ved at sætte det arkæologiske fag ind i en større sammenhæng – både videnskabeligt og samfundsmæssigt.

Arkæologisk Forum ønsker at etablere et sted og en kontekst, hvor faglige såvel som fagpolitiske diskussioner kan finde sted.

I hvert nummer vil læseren blive mødt af en bred vifte af artikler – en mosaik, hvor delene tilsammen danner et aktuelt og mangfoldigt billede af videnskaben arkæologi, og hvor fagets dynamiske samspil med andre videnskaber, det politiske rum og det omgivende samfund træder klart frem.

Arkæologisk Forum udgives af Foreningen af Fag-arkæologer, og henvender sig naturligvis til foreningens medlemmer, men også enhver anden, der interesserer sig for arkæologien samt dens rolle og vilkår i verden i dag.